

Han gör ögon – för syns skull

ÖGA FÖR ÖGA. – Jag tycker de är vackra, och det tycker mina patienter också, säger Sven Müller om sin kollektion av hundratals halvfärdiga ögon i olika färgskiftningar.

Sven har varit **okularist** i över 50 år

Han har Sveriges kanske mest ovanliga jobb. Han gör det för syns skull och han har gjort det i över 50 år. Sven Müller, 69, blåser ögon av glas. Han är okularist.

Först var det svarta lappen, sedan emaljögat och nu är det ögon av plast som gäller – men inte om Sven Müllers patienter får välja. De vill ha ett handblåst glasöga, samma sort som funnits i 150 år och som Sven hoppas ska finnas minst lika länge till.

Svens farfars farfars bror fick år 1860 i uppdrag av dåvarande kejserliga medicinalstyrelsen i Wiesbaden att ta fram ett öga av glas. Det tog honom 25 år. Metoden är unik och densamma som Sven använder än i dag.

Svens pappa Albert kom från Wiesbaden till Sverige och blev 1924 landets första ögonblåsare. Sven för som ung till Wiesbaden och lärde sig att blåsa ögon. Det tog sju år. Nu går hans båda barn Ann-Charlotte och Jan i samma fotspår. Detta trots att efterfrågan på ögon av glas minskat.

Läkarvetenskapen har utvecklats så att på grund av olyckor eller sjukdomar bortopererade ögon nu ofta kan undvikas. De ögon som görs är allt oftare av plast och patienterna blir inte alltid informerade om att det även finns ögon av glas.

Plastögon görs av tandprotestillverkare och på samma sätt som en tand görs, genom gipsavgjutning. – Men ögonhålan är känslig för tryck, så det kan ju bli en väldigt konstig form. Jag mäter de olika djupen i ögonhålan och formar sedan glaset över en bunsenbrännare.

Glas eller plast?

- Glas väger mindre.
- Glas blir billigare i längden.
- Glas har ett kroppsnaturligt ämne som utsöndras i ögonhålan och smörjer den.
- De som är känsliga för akryl kan få irritation i ögonhålan av ett plastöga.
- Anpassning av ett glasöga tar en timme – ett plastöga kräver flera återbesök.

Tekniken för att göra ett rörligt öga utvecklas hela tiden. Det lilla glasögat kan opereras fast med muskler från patientens lår. De kvarvarande ögonmuskelnas impulser får glasögat att röra sig naturligt.

Från att tidigare ha haft 7 000 patienter har

Sven nu 4 000 kvar. Han jobbar halvtid och gör 350 nya ögon varje år. Det är mest åt äldre personer, men också barn har fått ögon av Sven. Varje år reser han runt med sin mobila verkstad och tar emot patienter i Sverige, övriga Skandinavien och ibland även andra länder.

Glasögon är hållbara. Vart tredje år brukar de flesta patienter komma på kontroll.

– En man som fick sitt glasöga för åtta år sedan var på sitt första återbesök i dag. Han har under åren burit ögat varje dag utan problem.

LOTTA BERGSTRÖM
lotta.bergstrom@metro.se

GLASBLÅSARE. Sven Müller är sedan länge pensionerad men still going strong. 50 000 ögon av glas har han blåst under sina 50 år i yrket. – Jag kommer att blåsa ögon tills jag dör, säger han.

ÖGONTJÄNARE. Den gamla bunsenbrännaren är det enda hjälpmedel Sven har när han gör ett öga. Det är ett unikt handarbete, där ögat anpassas efter färg på ögonvita och blodådror i bärarens friska öga.

Ögonblåsning – ett riktigt handarbete

SVEN MÜLLER tar emot i sitt lilla arbetsrum på ögonklinik i Lund där han har sin ögonverkstad. Stora lådor fyllda med stirrande ögon,

BRA ÖGONMÅTT

Sven har genom åren fått bra ögonmått och kan genom sin långa erfarenhet snabbt ge det blåsta glaset rätt form.

– En person kan mycket väl ha två olika ögonfärger, men när jag blåser ett öga bland annat fluor, som ger

rätt färg åt ögonvitorna.

När glaset är mjukt av värmen från brännaren blåser Sven en äggform. Regnbågshinna väljer Sven ur en låda med en mängd olika färgade glasstavar, allt från blåste blått till mörkaste brunt. De värms fast på det äggformade ögat.

– En person kan mycket väl ha två olika ögonfärger, men när jag blåser ett öga utgår jag från det friska

ögat och blåser ett som är likt det, förklarar Sven.

Blodkärl läggs på med tunna trådar av kobolt, järnoxid och guld. De blå, gula och röda strängarna ger det blåsta ögat en naturtrogen lyster.

Ett glasöga är tunt och lätt – 0,5–2,5 gram.

– Det är hållbart trots att det är av glas, berättar Sven och släpper det färdiga ögat i golvet, där det lägger sig stilla och tittar upp i taket.

En timme tar det för Sven att anpassa ögat till patientens individuella ögonhåla.

LOTTA BERGSTRÖM